

Forhandlingsret – spørgsmål om forhandlingsberettiget part

Højesterets dom af 24. januar 2002 (Sag II 313/2000). Dommen er refereret i UFR2002.796H.

Parter

Søværnets Konstabelforening
mod
Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel.

Resumé

Søværnets Konstabelforening havde rejst sagen for at opnå ret til at forhandle løn- og andre ansættelsesvilkår

for søværnets konstabler. Kravet var tidligere afvist af Finansministeriet, der allerede havde indgået overenskomst med Centralforeningen for Stampersonel, der også omfattede søværnets konstabler.

Det blev ikke bestridt, at Søværnets Konstabelforening repræsenterede majoriteten af konstabler inden for søværnet, men som en del af stampersonelgruppen udgør Søværnets Konstabelforenings medlemmer kun en begrænset andel af konstablerne.

Finansministeriet anførte, at man havde en betydelig og saglig begrundet interesse i at undgå, at der blev indgået overenskomst på et allerede overenskomstdækket område (parallelle overenskomster). Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel blev frifundet.

Påstande

Søværnets Konstabelforening påstod Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel dømt til at anerkende, at Søværnets Konstabelforening havde krav på at forhandle løn- og ansættelsesvilkår for søværnets konstabler.

Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel påstod frifindelse.

Sagsfremstilling

Konstabler i Søværnet havde siden 1974 været organiseret i Centralforeningen for Stampersonel i Søværnet. Centralforeningen for Stampersonel i Søværnet var tilsluttet Centralforeningen for Stampersonel. Herigennem var konstablerne i Søværnet omfattet af LC/OC-fællesoverenskomsten og en organisationsaftale mellem Forsvarsministeriet og Centralforeningen for Stampersonel. Konstablerne i Søværnet var således allerede dækket af en overenskomst.

Centralforeningen for Stampersonel i Søværnet blev opløst i 1997. Samme år stiftedes Søværnets Konstabelforening til at varetage konstablerne i Søværnets interesser. Søværnets Konstabelforening blev optaget i Statsansattes Kartel. Endvidere oprettede Centralforeningen for Stampersonel selv en forening for Søværnets konstabler, Organisationen for Konstabler i Søværnet, med henblik på at varetage interesserne for konstablerne i Søværnet.

Statsansattes Kartel meddelte 4. december 1997 Søværnets Konstabelforening, at kartellet havde imødekommet foreningens ansøgning om optagelse i Statsansattes Kartel med virkning fra 1. januar 1998. Statsansattes Kartels afgørelse om optagelse af foreningen blev foretaget på grundlag af en vurdering af, at forhandlingsretten ville overgå fra Centralforeningen for Stampersonel i Søværnet til de tre nye foreninger for henholdsvis konstabler, sergenter og mekanikere.

I februar 1998 ansøgte Søværnets Konstabelforening Finansministeriet om anerkendelse af forhandlingsretten

for konstabler i Søværnet. Finansministeriet svarede i juni 1998 efter drøftelse med Statsansattes Kartel og Overenskomstansattes Centralorganisation, at Finansministeriet ikke

for tiden var indstillet på at indgå overenskomst med Søværnets Konstabelforening. Af Finansministeriets Personaleadministrative Vejledning (PAV) fremgår, at en organisation kan anerkendes som forhandlingsberettiget, når den har dokumenteret at repræsentere mindst halvdelen af de ansatte inden for den personalegruppe, der ønskes overenskomst for, og når området i øvrigt naturligt henhører under den pågældende faglige organisation. Det kræves yderligere, at den pågældende personalegruppe klart kan afgrænses fra andre, og at arbejdsområder er veldefineret. Finansministeriet anerkender dog som udgangspunkt ikke forhandlingsret for en organisation, som ønsker overenskomst på et område, der allerede er overenskomstdækket. I den foreliggende sag blev det ikke bestridt, at Søværnets Konstabelforening repræsenterede majoriteten af konstablerne i Søværnet.

Parternes argumenter

Søværnets Konstabelforening anførte, at da Centralforeningen for Stampersonel ved Søværnet blev opløst, og medlemmerne overgik til Søværnets Konstabelforening, overgik forhandlingsretten også. Finansministeriet havde som offentlig myndighed en forpligtigelse til saglig forvaltning herunder ved tildeling af forhandlingsret. Da konstablerne ikke havde strejkeret, var der et øget krav til Finansministeriet om at sikre, at den organisation, der repræsenterede den overvejende del af konstabelgruppen inden for Søværnet, blev tildelt forhandlingsret. Centralforeningen for Stampersonel havde ingen saglig begrundelse for at fastholde forhandlingsretten, eftersom konstabelgruppen var organiseret i Søværnets Konstabelforening og ikke i Centralforeningen for Stampersonel. Endvidere anførte Søværnets Konstabelforening, at foreningen repræsenterede mere end halvdelen af konstablerne i Søværnet.

Finansministeriet anførte, at ministeriet havde en selvstændig og saglig begrundet interesse i at undgå, at der blev indgået overenskomster på et allerede overenskomstdækket område. Uenighed mellem Søværnets Konstabelforening og Centralforeningen for Stampersonel medførte ikke nogen pligt for Finansministeriet til at acceptere Søværnets Konstabelforening som forhandlingsberettiget part.

Finansministeriet anførte endvidere, at ministeriet ikke bestred, at Søværnets Konstabelforening organiserede mere end halvdelen af konstablerne i Søværnet.

Centralforeningen for Stampersonel tilsluttede sig det af Finansministeriet anførte og anførte endvidere, at en væsentlig del af konstablerne stadig var organiseret i Centralforeningen for Stampersonel gennem medlemskab i Organisationen af Konstabler i Søværnet.

Østre Landsrets bemærkninger

Finansministeriet havde som offentlig forvaltningsmyndighed en forpligtigelse til at udøve sin virksomhed som statslig arbejdsgiver i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper.

Den manglende strejkeret for konstabler i Søværnet fandtes at skærpe de krav, der efter forvaltningsretlige principper kunne stilles til Finansministeriets saglige forvaltning på området.

I Personaleadministrativ Vejledning var der bl.a. redegjort for, hvilke omstændigheder og hensyn ministeriet tillagde vægt ved afgørelse af, om en organisation kunne anerkendes som forhandlingsberettiget.

Det var ubestridt, at Søværnets Konstabelforening repræsenterede majoriteten af konstabler inden for Søværnet. Retten fandt, at Søværnets Konstabelforenings medlemmer som konstabler i Søværnet udgjorde en afgrænset personalegruppe.

Søværnets Konstabelforening opfyldte væsentlige kriterier for at blive anerkendt som forhandlingsberettiget organisation.

Retten fastslog, ”at Finansministeriets interesse i at undgå yderligere overenskomster på et allerede overenskomstdækket område, herunder for at sikre klarhed på aftaleområdet og i administrationen heraf, er en saglig interesse, der må tillægges betydelig vægt. Retten lægger herved videre vægt på, at CS fortsat repræsenterer et ikke uvæsentligt antal konstabler inden for Søværnet”. Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel blev frifundet.

Anke til Højesteret

Søværnets Konstabelforening appellerede sagen til Højesteret og gentog her sine påstande. Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel, påstod stadfæstelse.

Til brug for Højesteret var der tilvejebragt yderligere oplysninger og afgivet nye vidneforklaringer: Overenskomstansattes Centralorganisation bestred ved et møde den 18. december 1997, at forhandlingsretten

ville overgå til de tre nye foreninger og hævdede, at aftale- og forhandlingsretten var placeret i Centralforeningen for Stampersonel, som havde delegeret forhandlingsretten (men ikke aftaleretten) til Centralforeningens medlemsorganisationer, herunder Centralforeningen for Stampersonel i Søværnet. På denne baggrund stillede Statsansattes Kartel optagelsen i bero, indtil de forhandlingsretlige spørgsmål var afklaret.

Ved brev af 13. august 2001 oplyste Finansministeriet, Personalestyrelsen, advokat Lars Svenning Andersen, at ”Finansministeriet ved indgåelsen af hovedaftalernes § 5, stk. 4, litra c, hvorefter arbejdsstandsning ikke kan omfatte militært ansat personel og personel ansat i Beredskabskorpset, lagde til grund, at militært personel i kraft af den militære straffelovgivning i vidt omfang er afskåret fra at iværksætte arbejdsstandsning efter de almindelige arbejdsretlige regler. Det var imidlertid ikke nødvendigt at tage stilling til den nøjagtige rækkevidde af den militære straffelovgivnings regler i så henseende i forbindelse med indgåelsen af hovedaftalerne, idet parterne var enige om at undtage militært personel fra hovedaftalernes bestemmelser om arbejdsstandsning. Hovedaftalen indebærer, at militært personel ikke kan omfattes af arbejdsstandsning, herunder såvel strejke som lockout, og at eventuelle overtrædelser kan behandles i det fagretlige system”. Herudover afgav Forsvarsministeriet, den 19. november 2001, en udtalelse om rækkevidden af den militære straffelov.

Højesteret stadfæstede Østre Landsrets dom med følgende bemærkninger:

”Søværnets Konstabelforenings påstand indebærer, at Finansministeriet skal indlede forhandling med foreningen om indgåelse af kollektiv overenskomst.

Organisationsaftalen med Forsvarsministeriet er indgået af Centralforeningen for Stampersonel, og det må lægges til grund, at forhandlingsretten tilkom denne forening og ikke CS-Søværnet. Allerede af denne grund medførte opløsningen af CS-Søværnet ikke, at forhandlingsretten for Søværnets konstabler blev overført til Søværnets Konstabelforening.

Det er heller ikke efter bevisførelsen for Højesteret godtgjort, at Finn Busse Jensen på mødet den 18. december 1997 indgik aftale om overførsel af forhandlingsretten fra Centralforeningen for Stampersonel til Søværnets Konstabelforening. I øvrigt kunne en aftale mellem de to foreninger ikke i sig selv være bindende for Finansministeriet”.

Af de ved landsretten anførte grunde, tiltrådte Højesteret, ”at Finansministeriets afvisning af at anerkende en forhandlingsret for Søværnets Konstabelforening ikke indebærer en tilsidesættelse af almindelige forvaltningsretlige principper. Dette gælder, selvom den manglende strejkeret for foreningens medlemmer ikke alene måtte følge af de indgåede hovedaftaler, men også af bestemmelserne

i den militære straffelov". Højesteret stadfæstede herefter Østre Landsrets dom og frifandt således Finansministeriet og Centralforeningen for Stampersonel.